

eller heldigt at gjøre Begyndelsen med Foranstaltninger i det ved Lovforslaget tilsigtede Formaal ad den private Vej, navnlig naar henses til den foreliggende Kommissionsbetænkning af 20de Juli 1876, der er afgiven af Mænd, der særlig have beskæftiget sig med de Landsvages Tilstand, og paa hvis Udtalelser der altsaa bør lægges fortrinlig Vægt.

Som det vil ses af Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse, der findes aftrykt foran selve Betænkningen, gik Kommissionens Mandat, for saa vidt det vedkommer den foreliggende Sag, ud paa at udtale dens sagtyndige Mening om: hvilke vedvarende Foranstaltninger der burde træffes til Bedste for saadanne Landsvage, hvis Tilstand gjør Krav paa Statens Bistand, og Mandatet fremhæver som et Hovedpunkt, der først maa bringes til Afgjørelse: „hvilket Formaal man kan sætte sig ved Foranstaltninger til Bedste for de Landsvage, af hvis Besvarelse vil afhænge, om der skal oprettes Undervisningsanstalter eller Asyls eller efter de forskjellige Individuers Tilstand begge Dele“. I Henhold hertil, og efter at have indordnet de forskjellige Slags Tdioter under 3 Grupper, udtaler Betænkningen (Pag. 10), at, da Formaålet er tredobbel, bør Foranstaltningerne træffes i Overensstemmelse hermed, saaledes at der oprettes (Pag. 14):

- 1) Undervisnings- og Opdragelsesanstalter under Statens Ledelse for Børn, der give Haab om, at deres Evner kunne udvikles;
- 2) Pleieafdelinger for Børn og Pleiehjem for Boyne, hvis Evner ikke længer ere modtagelige for Udvikling,
- og 3) Asyls for uheldbredelige Landsvage, hvis Tilstand gjør Krav paa særlig Pleie og Behandling formedelst legemlig Svagbed, Lamheder, Kramper, akute mentale Forstyrrelser og Lignende.

Efter vor Opfattelse kan det ikke være tvivlsomt, at Kommissionen, uagtet den i sit endelige Forslag ikkun for Undervisnings- og Opdragelsesanstaltternes Vedkommende udtrykkelig udtaler, at disse tænkes oprettede under Statens Ledelse, har den dog ment, at ogsaa Pleieafdelingerne, Pleiehjemmene og Asyls skulde stilles paa samme Maade; thi efter at den i Betænkningens Begyndelse først og fremmest, og uagtet det strengt taget ikke laa i dens Mandat, har beskæftiget sig med Spørgsmaalet: om den Opgave, der forelaa at løse til Fordel for de Landsvage, vilde kunne løses tilfredsstillende ved private Kræfter, og efter at den har udtalt, at der, med al Anerkjendelse af, hvad der hidtil er udrettet ad den Vej, Naer væsentlige Mangler ved de trufne Foranstaltninger baade i Henseende til deres Udstrækning, Enhed i Ledelsen m. m., slutter den saaledes (Pag 7):

„Det turde være lige saa meget i Samfundets som i den Landsvages Interesse, at Staten sikker sig, at de nødvendige Foranstaltninger træffes, at den vaager over og garanterer deres Bestaaen, kort sagt, at den tager Ledelsen af den hele Sag i sin stærke Haand. Kun paa denne Maade synes den at kunne gjøre de ulykkelige aandsvage Børn osv. osv.“

Vi formene saaledes, at Kommissionen klart og bestemt har udtalt som sin Anskuelse, at der bør træbes hen efter at tilveiebringe 3 efter deres forskjellige Formaal forskjelligt indrettede Anstalter til Optagelse af Landsvage, samt at Staten bør tage Ledelsen af hele denne Sag i sin Haand for at tilveiebringe den fornødne Fasthed og Enhed.

Vende vi os nu til det foreliggende Lovforslag, har det ikke kunnet undgaa vor Opmærksomhed, at, medens Lovforslaget i det Hele synes at yde den afgivne Betænkning stor Anerkjendelse, afviger det fra den i et Punkt af saa væsentlig Betydning som det, angaaende hvorvidt det paa-tænkte Asyls Anlæg og Ledelse bør overlades Privatmænd eller overtages af Staten, et Punkt, hvorom i sin Almindelighed Kommissionen forment at være i Samstemning med Ministeriet (Pag. 7). Lovforslaget har motiveret denne Afvigelse derved, at, da det, som hidtil er gjort fra Statens Side til Understøttelse af Landsvage, i alt Væsentligt er iværksat ved Understøttelse til Optagelse i de to bestaaende private Anstalter for Landsvage, hvilket har viist sig at svare til Hensigten, synes det naturligt først at forsøge, om det foreslaaede Asyl lod sig tilveiebringe ved Statsstilbud til et Privatforetagende, førend man tænkte paa at iværksætte det under Statens Bestyrelse og for dets Regning, saa meget mere, som det ikke kunde være tvivlsomt, at det Første vilde være det Billigste.

Vi skulle nu paa ingen Maade i sin Almindelighed undervurdere Betydningen af det fra et økonomisk Synspunkt fremhævede Hensyn, der skulde tale for den private Iværksættelse, men vi tillade os dog at formene, at dette Hensyn ikkun da bør have en afgjørende Vægt, saafremt der ikke maatte vise sig væsentlige Betæneligheder derved, hentebe navnlig fra Karakteren af det Asyl, som foreslaas oprettet. Spørges der da om denne, maa vi, om end Ordlyden i Lovforslagets § 1